

ADVIES

**KB tot aanvulling van de lijsten van oneerlijke
marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en
voedselvoorzieningsketen**

Inbehandelingneming

Via een brief van 20 maart 2024 hebben de minister van Economie, de minister van Middenstand, Zelfstandigen, KMO's en Landbouw, respectievelijk de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer David Clarinval, de bijzondere raadgevende commissie Verbruik (hierna "brc Verbruik") dringend om advies gevraagd over een voorontwerp van koninklijk besluit tot aanvulling van de lijsten van oneerlijke marktpraktijken tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen. De termijn voor het indienen van het advies is 15 dagen, dus uiterlijk op 2 april 2024.

Binnen de brc Verbruik werd de subcommissie "Handelspraktijken" belast met de opstelling van een ontwerpadvies. Ze kwam op 20 maart 2024 bijeen. De vergadering werd bijgewoond door: De dames Daeninck (Fevia), De Graeve (Comeos), Dembour (Fevia), Van Overbeke (BV-OECO) et de heren Denoiseux (VBO), Ducart (Test-Aankoop), Huyghe (Boerenbond), Socquet (Unizo) en Vandenabeele (UCM).

De subcommissie kon ook rekenen op de medewerking van de dames Lemaigre en Tran (FOD Economie).

Na een schriftelijke procedure en een stemming op afstand, overeenkomstig artikel 8 van het huishoudelijk reglement van de brc Verbruik, werd het ontwerpadvies op 5 april 2024 goedgekeurd door de plenaire vergadering, onder het voorzitterschap van de heer Reinhard Steennot.

Inleiding

Na de protestbeweging in de landbouwsector tegen ontwikkelingen die een directe bedreiging vormen voor de winstgevendheid en het voortbestaan van de sector op lange termijn, werd een "agrifood taskforce" opgericht waarin vertegenwoordigers van de landbouwwereld, de voedingsindustrie, distributeurs, consumenten en de betrokken gewestelijke en federale ministers samenkwamen om oplossingen te zoeken voor een aantal van hun problemen. Binnen deze taskforce zijn drie werkgroepen gevormd, die zich elk op een specifiek probleem richten. De eerste richtte zich op de transparantie van prijzen en marges om ervoor te zorgen dat landbouwers correct worden beloond voor wat ze produceren. De tweede richtte zich op productietikettering om consumenten duidelijke informatie te geven. De derde richtte zich op regelgeving en oneerlijke handelspraktijken (bekend als de "juridische werkgroep").

Het voorontwerp van koninklijk besluit dat ter advies wordt voorgelegd, is het resultaat van besprekingen in deze derde werkgroep. Het werd opgesteld door de administratie en voorgelegd aan de drie kabinetten die betrokken waren bij de Task Force, namelijk de kabinetten-Dermagne, -Clarival en -Bertrand.

Dit voorontwerp van koninklijk besluit bevat een aantal maatregelen om tegemoet te komen aan de volgende bekommernissen die naar voren kwamen tijdens de besprekingen van de Task Force: (1) verkoop met verlies, m.a.w. de verkoop tegen een prijs die lager ligt dan de productiekosten; (2) het automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten, zonder voorafgaande schriftelijke verantwoording van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt; (3) de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetebedingen zonder vergoedend karakter; (4) de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoedingen en interesten zonder voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt; en (5) de weigering om het contract opnieuw te onderhandelen in geval van onvoorzienbare omstandigheden die ontoerekenbaar zijn aan de partijen bij het contract / de leverancier.

Deze maatregelen, als ze worden aangenomen, komen in relaties tussen ondernemingen voornamelijk neer op het aanvullen van de zogenaamde "zwarte" lijst van marktpraktijken die als oneerlijk worden beschouwd en daarom verboden zijn,

die is opgenomen in artikel VI.109/5 van het WER, evenals de zogenaamde "grijze" lijst van marktpraktijken die behoudens bewijs van het tegendeel als oneerlijk beschouwd worden, en die is opgenomen in artikel VI.109/6 van het WER. Deze aanpak wordt door de politieke autoriteiten gezien als de meest effectieve manier om tegemoet te komen aan de bezorgdheden en eisen van de landbouwsector.

Advies

1 Algemene overwegingen

De brc Verbruik neemt nota van het verzoek om - in dit stadium van het wetgevingsproces - alleen constructieve voorstellen in te dienen (d.w.z. opmerkingen, verduidelijkingen en suggesties ter verbetering van de tekst van het ontwerp van koninklijk besluit). Ze wijst er echter op dat het door de dringende termijn van twee weken die de politieke autoriteiten hebben gesteld voor de indiening van het advies, onmogelijk is om een consensus te bereiken over een aantal punten die door de betrokken sectoren als cruciaal worden beschouwd. Daardoor kon ze niet anders dan een advies uitbrengen dat uiteenlopende standpunten omvat, die veel verder gaan dan een eenvoudige verbetering van de tekst.

De vertegenwoordigers van de distributie manen trouwens ook tot voorzichtigheid en waarschuwen ervoor dat sommige van de voorgestelde maatregelen een grote impact kunnen hebben op de handelsrelaties in de waardeketen, met name doordat ze een enorm onevenwicht creëren in de onderhandelingspositie, zowel stroomopwaarts (leveranciers) als stroomafwaarts (kleinhandelaars), of ze nu groot of klein zijn.

De vertegenwoordigers van de distributie geven ook uiting aan hun ontevredenheid over de manier waarop de werkzaamheden in de aanloop naar het ontwerp van koninklijk besluit werden georganiseerd en gevoerd.

De **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** zijn tevreden dat de overheid werk maakt van een eerlijke voedingsketen. De consumenten vinden immers lokale productie en lokale winkels belangrijk, en willen dergelijke initiatieven dan ook ondersteunen. De uiteindelijke maatregelen die in het kader van dit advies voorliggen, betreffen vooral de B2B verhoudingen. De **vertegenwoordigers van de consumentenorganisaties** spreken zich dan ook niet uit over de verschillende discussiepunten inzake dit advies. Ze benadrukken wel het belang van de werkgroep Transparantie in dit kader. De verschillende maatregelen mogen immers niet als excuus worden ingeroepen voor een ongecontroleerde prijsstijging van alle voedingsproducten.

2 Inhoudelijke artikelsgewijze commentaar

2.1 Artikel 1, a) betreffende het invoegen van de kwestie van “het oneerlijk uit de rekken halen” in de huidige bepaling onder punt “8°” van artikel VI.109/5 WER

Artikel 1, a) van het ontwerp van koninklijk besluit wenst aan de huidige bepaling onder punt “8°” van artikel VI.109/5 WER toe te voegen dat een handeling van uit de rekken halen wettelijk kan worden bestempeld als een praktijk van “oneerlijk uit de rekken halen”, ingeval ze niet vooraf schriftelijk werd gerechtvaardigd en meegedeeld.

Als die toevoeging wordt aangenomen zou de bepaling onder punt “8°” als volgt moeten luiden: *“8° de afnemer dreigt met of gaat over tot commerciële vergeldingsmaatregelen met inbegrip van het oneerlijk uit de rekken halen van zijn producten die niet verantwoord zou zijn noch voorafgaandelijk schriftelijk werd meegedeeld tegen de leverancier indien de leverancier zijn contractuele of wettelijke rechten uitoefent, met inbegrip van de indiening van een klacht bij de handhavingsautoriteiten of de samenwerking met de handhavingsautoriteiten tijdens een onderzoek;”*

De vertegenwoordigers van de distributie zijn gekant tegen deze toevoeging, die zou neerkomen op een ruim verbod op de praktijk van delisting. Het zou ook de positie van de voedingsindustrie versterken in het debat over de UTP-wet. Voor de vertegenwoordigers van de distributiesector is de UTP-wet gericht op de relatie tussen landbouwers en kmo's en grote afnemers, en zou ze daarom beperkt moeten blijven tot de marktpraktijken die in deze relatie een rol spelen. In geen geval mag de wet worden uitgebreid naar marktpraktijken in de relatie tussen grote toeleveranciers van de voedingsindustrie en retailers. In deze laatste relatie is het schrappen van producten vaak het laatste redmiddel voor de detailhandelaar wanneer hij geconfronteerd wordt met onverantwoorde prijsverhogingen die voedingsproducenten willen doordrukken (om hun winstmarges te vergroten), waardoor bepaalde (merk)producten steeds duurder worden en de detailhandelaar ze niet in zijn assortiment kan houden. In dergelijke gevallen moet de detailhandelaar kunnen blijven beslissen om deze producten al dan niet uit de rekken te halen. Het Verslag aan de Koning over het ontwerp van koninklijk besluit maakt geen gewag van

deze gevallen van delisting, die volkomen legaal en dus toegelaten zouden moeten blijven. Daarenboven vinden we dat delisting vaak als iets negatiefs gezien wordt terwijl innovatie net positief is. Delisting/schrapping is normaal. Ook in de beste relatie zal er altijd delisting zijn om plaats te geven aan andere producten. Alle producten hebben een lifecycle, qua smaak, samenstelling, klantenbehoeften... of economisch. Als een product niet langer voldoet aan één of meerdere criteria dan komt er een ander. Dat is goed voor de dynamiek van het assortiment, bevordert vernieuwing en geeft kansen aan nieuwe producten om op het schap te geraken.

Bijgevolg stellen **de vertegenwoordigers van de distributie** voor om volgende wijzigingen aan te brengen in het ontwerp van koninklijk besluit:

- hetzij de voorgestelde invoeging in de bepaling onder punt "8°" van artikel VI.109/5 weglaten;
- hetzij volgende zin inlassen in het Verslag aan de Koning van het ontwerp van koninklijk besluit: *"Indien de afnemer echter geconfronteerd wordt met onverantwoorde prijsverhogingen die leveranciers eenzijdig wensen door te duwen waardoor bepaalde (merk)producten steeds duurder worden en het voor de afnemer moeilijk rendabel wordt om deze in assortiment te houden, zal dit niet als een 'oneerlijk uit de rekken halen' worden aanzien en behoudt de afnemer het recht om te beslissen om die producten uit de rekken te halen."*

Alsook dat de hierna vermelde zin uit het Verslag aan de Koning verwijderd wordt: ~~"De praktijk van het uit de schappen halen of dreigen met het uit de schappen halen van landbouw- en voedselproducten dient als een in alle omstandigheden verboden agressieve marktpraktijk te worden beschouwd."~~ Dit spreekt immers de daaraan voorafgaande/andere zin(nen) in het Verslag aan de Koning rechtstreeks tegen, met name dat *"De rechtvaardiging voor het schrappen moet vooraf schriftelijk worden meegedeeld"*, alsook *"Voor de duidelijkheid gaat het hier in geen geval om een verbod van de mogelijkheid om producten uit de rekken te halen teneinde zich aan te passen aan de voorkeuren van de consumenten of ten gevolge van een wijziging van het aanbod zoals dit door de distributeur wordt voorgesteld. Dit soort delisting dient mogelijk te blijven."*

De vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand zijn voorstander van de toevoeging voorgesteld voor de bepaling onder punt “8°”.

De vertegenwoordigers van de voedingssector zijn daar om twee redenen voorstander van. Ten eerste is oneerlijke delisting al voorzien - als voorbeeld van verboden vergeldingsdreigingen door de afnemer - in de memorie van toelichting van de UTP-wet van 28 november 2021 tot omzetting van richtlijn (EU) 2019/633. Ten tweede zijn zij van mening dat deze praktijk helaas veel voorkomt, en niet alleen bij grote leveranciers, maar ook bij kmo's in de voedingsindustrie en landbouwers (vgl. onderzoek van de Europese Commissie¹).

De vertegenwoordigers van de voedingssector wijzen erop dat, om doeltreffend te zijn, deze maatregel - en in het algemeen het verbod op alle oneerlijke handelspraktijken - van toepassing moet zijn op alle leveranciers, groot en klein, aangezien de agrovoedingssector wordt gekenmerkt door een zeer belangrijk cascade-effect (wat een impact heeft op (grote) voedingsbedrijven heeft uiteindelijk een weerslag op de leveranciers van de voedingsindustrie en de landbouwers).

Dit gezegd zijnde, weigeren zowel de vertegenwoordigers van **de voedingssector** als **de vertegenwoordigers van de middenstand**, hoewel om verschillende redenen, om de hierboven door de vertegenwoordigers van de distributie voorgestelde zin op te nemen in het Verslag aan de Koning bij het koninklijk besluit. Wat **de vertegenwoordigers van de middenstand** betreft kan er, aangezien het om een bepaling van de zwarte lijst gaat (en terecht), geen uitzondering worden gemaakt via het Verslag aan de Koning. **De vertegenwoordigers van de voedingssector** voeren het volgende aan:

- De bedoeling van de UTP-wet bestaat erin, een “eenzijdige” bescherming te bieden aan de zwakkere partij. Bijgevolg lijkt het niet correct (in strijd met de ratio legis) om in het Verslag aan de Koning een bescherming voor een grote afnemer op te nemen;
- In principe moeten de partijen vrij kunnen blijven beslissen welke voorwaarden ze wensen te vragen/voor te stellen. Het is aan elke partij om de

¹ [Food Chain - UTP - survey results \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/food/chain-utp-survey-results)

objectiviteit van haar eisen aan te tonen en aan de andere partij (in dit geval ook de sterkere) om deze al dan niet te aanvaarden.

2.2 Artikel 1, b) betreffende de bepalingen inzake het automatisch aanrekenen en de eenzijdige schuldvergelijking

Artikel 1, b) van het koninklijk besluit beoogt de zwarte lijst uit artikel VI.109/5 van het WER aan te vullen met nieuwe marktpraktijken die als oneerlijk en dus verboden worden beschouwd. Daartoe voegt het in dat artikel drie nieuwe punten in, namelijk een "10°", een "11°" en een "12°" betreffende respectievelijk: het automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten, zonder voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt; de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetebedingen zonder vergoedend karakter; en tot slot de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoedingen en interesten zonder voorafgaande schriftelijke rechtvaardiging van de inbreuk en de schade die het gevorderde bedrag rechtvaardigt.

De vertegenwoordigers van de voedingssector zijn over het algemeen voorstander van de invoering van deze bepalingen, op voorwaarde dat ze worden verduidelijkt. Alvorens in te gaan op de inhoud van de drie bovenvermelde punten, vragen **de vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand** dat verschillende begrippen duidelijk worden gedefinieerd in het ontwerp van koninklijk besluit. Zo willen ze dat de opstellers verduidelijken wat bedoeld wordt met "schadevergoedingen en interesten", "schuldvergelijking" en "boetebeding". Het onderscheid dat nu tussen deze begrippen wordt gemaakt, is soms verwarrend.

2.2.1 Punt "10°" - automatisch aanrekenen door de afnemer van schadevergoedingen en interesten

Het Verslag aan de Koning stelt dat economisch sterkere kopers soms automatisch extra bedragen factureren als schadevergoeding voor het niet nakomen van overeengekomen verplichtingen (bijvoorbeeld de levertijd, onvoldoende kwaliteit van de goederen, schade tijdens het transport) zonder hun leverancier de kans te geven om te reageren. De invoering van punt "10°", indien aangenomen, moet een dergelijk automatisme voorkomen door te bepalen dat de leverancier altijd op de hoogte moet worden gebracht van de reden waarom hem schadevergoeding wordt aangerekend of waarom het in het contract voorziene schadebeding wordt geactiveerd.

De vertegenwoordigers van de distributie zijn er geen voorstander van om automatische schadevergoeding in alle gevallen te verbieden. Volgens hen hebben contractueel overeengekomen schadevergoedingsclausules juist tot doel om vooraf tussen de contractpartijen alle voorwaarden vast te leggen waaronder schadevergoeding kan worden geëist en aangerekend. De voordelen van dergelijke clausules, waaronder het zoveel mogelijk vermijden van langdurige discussies achteraf tussen de contractpartijen, gaan echter grotendeels teniet door de toevoeging van punt "10", indien aangenomen, aan de zwarte lijst van artikel VI.109/5 van het WER. Bijgevolg, en om constructief te zijn, stellen ze twee opties voor:

- Ofwel worden de woorden "zonder vergoedend karakter" ingevoegd in de bepaling onder punt "10";
- Ofwel wordt het voorgestelde punt "10" op de grijze lijst van artikel VI.109/6 WER geplaatst, zodat niet langer alle gevallen geviseerd/verboden worden en de partijen nog steeds de mogelijkheid hebben om de nodige contractuele afspraken te maken. Immers, in een groot aantal gevallen zal er geen geschil ontstaan over de schade die is voorgevallen en de toerekenbaarheid daarvan, en zouden de contractueel vastgelegde mechanismen tussen de partijen moeten kunnen functioneren zonder dat er een extra administratieve stap wordt toegevoegd, die belastend is voor beide partijen.

2.2.2 Punt "11" - eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetebedingen zonder vergoedend karakter

Het Verslag aan de Koning stelt dat, ondanks het feit dat niet vergoedende strafbedingen niet toegelaten zijn, de automatische schuldvergelijking van niet-vergoedende straffen soms in de praktijk voorkomt in de landbouwsector. Er is sprake van schuldvergelijking wanneer de wederzijdse verplichtingen tenietgaan ten belope van het laagste bedrag of de laagste hoeveelheid. Ter bescherming van de leveranciers zou de invoeging van punt "11", indien aangenomen, dergelijke praktijk moeten voorkomen.

De vertegenwoordigers van de voedingssector zijn voorstander van een ingevoegd punt "11", maar menen dat de term "zonder vergoedend karakter" moet worden geschrapt. Volgens hen wekt het weglaten van deze term de indruk dat schadevergoeding automatisch kan worden aangerekend. Dit is echter niet de

bedoeling. Bovendien zijn zij van mening dat strafbedingen altijd een vergoedend karakter moeten hebben. Schadebedingen mogen niet automatisch worden aangerekend aan de andere partij. Als een partij niet op tijd levert, is de vertraging vaak niet te wijten aan de leverancier. Ze wijzen erop dat " schadebedingen " het onderwerp zijn geweest van een advies van de brc Onrechtmatige Bedingen².

De vertegenwoordigers van de distributie gaan akkoord met de bepaling onder punt "11" zoals ze nu is opgesteld ("*11° de eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van boetebedingen zonder vergoedend karakter*"), maar vragen dat ze bij een wijziging de kans krijgen om opnieuw te worden geraadpleegd.

2.2.3 Punt "12" - eenzijdige schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoedingen zonder verantwoording

De invoeging van een punt "12" beoogt de leveranciers te beschermen tegen eenzijdige niet verantwoorde schuldvergelijking door de afnemer van schadevergoeding en interesten. Als dit punt wordt aangenomen, worden dergelijke praktijken verboden, aangezien een voorafgaand geschrift in hoofde van de afnemer wordt opgelegd; daardoor zal de leverancier desgevallend de schuldvergelijking kunnen betwisten.

De vertegenwoordigers van de distributie staan niet achter het principe om in alle gevallen de niet verantwoorde eenzijdige schuldvergelijking van schadevergoedingen en interesten te verbieden, en dit om dezelfde redenen en omwille van de voorgestelde oplossingen als in punt 2.2.1. beschreven.

Bijgevolg, en om constructief te zijn, stellen ze twee opties voor:

- Ofwel worden de woorden "zonder vergoedend karakter" ingevoegd in de bepaling onder punt "10";
- Ofwel wordt het voorgestelde punt "12" op de grijze lijst van artikel VI.109/6 WER geplaatst, zodat niet langer alle gevallen geïsoleerd/verboden worden en de partijen nog steeds de mogelijkheid hebben om de nodige contractuele afspraken te maken. Immers, in een groot aantal gevallen zal er geen geschil

² [CA 48](#), 15 december 2022.

ontstaan over de schade die is voorgevallen en de toerekenbaarheid daarvan, en zouden de contractueel vastgelegde mechanismen tussen de partijen moeten kunnen functioneren zonder dat er een extra administratieve stap wordt toegevoegd, die belastend is voor beide partijen.

De vertegenwoordigers van de landbouwsector vragen om in het Verslag aan de Koning, in de laatste paragraaf waarin punt "12" wordt verduidelijkt, na het woord "wettelijk" de woorden "of interprofessioneel" in te voegen.

2.3 Artikel 2 betreffende de verkoop met verlies en de imprevisie

Artikel 2 beoogt de opname in de grijze lijst van artikel VI, lid 109/6, eerste lid, van twee nieuwe praktijken die behoudens bewijs van het tegendeel als oneerlijk worden beschouwd in de relaties tussen ondernemingen in de landbouw- en voedselvoorzieningsketen. Daartoe voegt artikel 2 aan het eerste lid van artikel VI.109/6 een punt "7°" en een punt "8°" toe, die respectievelijk betrekking hebben op verkoop met verlies en weigering om het contract opnieuw te onderhandelen in geval van onvoorziene omstandigheden die niet kunnen worden toegeschreven aan de partijen bij het contract/de leverancier.

2.3.1 Punt "7°" - verkoop met verlies

Als punt "7°" wordt aangenomen, betekent dit de facto een verbod voor de afnemer om zijn producten van de leverancier te kopen tegen een prijs die lager ligt dan zijn productiekosten.

De vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand zijn er geen voorstander van om een verbod op verkoop met verlies toe te voegen aan de grijze lijst, en dit om vier belangrijke redenen:

- Het toepassen van de huidige formulering van punt 7° is economisch onhaalbaar. Daarmee wordt voorbijgegaan aan de manier waarop verschillende agrovoedingssectoren in de praktijk zijn georganiseerd, waarbij de betaalde prijs het resultaat is van het marktmechanisme. Dit marktmechanisme laat het niet toe om enkel rekening te houden met de individuele productiekosten van -een producent;

- De toepassing van de huidige formulering van punt "7°" is vanuit praktisch en administratief oogpunt onwerkbaar. Het berekenen van de productiekosten van een individuele producent is een lastige taak, vooral wanneer er geen duidelijk omschreven en overeengekomen kader is dat ook rekening houdt met de specifieke aard van de sectoren.
- De toepassing van de huidige formulering van punt "7°" kan ongewenste neveneffecten hebben. Zo wordt de aankoopzekerheid van producenten ondermijnd. Ze lopen het risico dat de detailhandel nog verder wordt gepusht om goedkopere producten in het buitenland te vinden, wat ook tegen de geest van punt "7°" ingaat, omdat lokale producenten dan de lasten dragen van wat ze zelf hebben gevraagd. Uiteindelijk zal hun product minder verkocht worden, ten voordele van buitenlandse producten, wat zeker niet de bedoeling is;
- De toepassing van de huidige formulering van punt "7°" leidt tot onaanvaardbare rechtsonzekerheid. Het gebrek aan duidelijkheid in de berekening van de kosten en aan officieel aantoonbare - en dus onweerlegbare - cijfers (in verhouding tot een marktprijs) zal leiden tot uiteenlopende manieren van aanpak. De onduidelijkheid over wat als betrouwbaar en sluitend wordt beschouwd, zorgt dus voor enorme rechtsonzekerheid voor zowel leverancier als afnemer. Bovendien zou het ondertekenen van het contract of het sluiten van de handelstransactie de facto moeten betekenen dat beide partijen zijn overeengekomen dat er geen verkoop met verlies heeft plaatsgevonden of dat de verkoop met verlies door de leverancier is aanvaard.
- Bijzonder geval: de EU-verordening 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 verplicht de suikersector om te werken met interprofessionele akkoorden als kader voor individuele contracten. Deze EU-verordening heeft voorrang op de Belgische wetgeving. Sectoren die onder het toepassingsgebied van deze verordening vallen, moeten bijgevolg worden uitgesloten van de toepassing van Art. 2, 7° indien dit zou worden gehandhaafd.

Kortom, **de vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand** begrijpen de bedoeling achter de toevoeging van punt "7°", maar deze toevoeging in haar huidige formulering gaat volledig voorbij aan de economische realiteit en de specifieke praktische organisatie binnen de verschillende agrovoedingsketens, en dreigt bijgevolg haar doel voorbij te schieten en negatieve neveneffecten te veroorzaken voor de producenten. Daarom moet er eerst een sectorale analyse worden uitgevoerd en moet er voor elke sector een sectorale aanpak worden gevolgd

voordat dergelijke bepalingen worden ingevoerd en toegepast. Zij pleiten er dan ook voor om eerst op sectorniveau een weloverwogen aanpak te ontwikkelen om te garanderen dat het gewenste doel wordt bereikt.

De vertegenwoordigers van de voedingssector vragen dat bij eventuele wijzigingen, bijvoorbeeld om rekening te houden met de laatste ontwikkelingen op het vlak van de productiekostenindicatoren, zij opnieuw de kans krijgen om geraadpleegd te worden.

De vertegenwoordigers van de landbouwsector zijn tevreden met de bepaling onder punt "7°". Het verslag aan de Koning biedt de noodzakelijke verduidelijking waaronder de erkenning dat het in sommige gevallen economisch zinvol kan zijn om productie met verlies te verkopen in plaats van te vernietigen, deze keuze aan de leverancier toekomt en het aan de leverancier is om op het moment van de contractsluiting een schatting van zijn productiekost plaats te laten vinden. Toch maakt het feit dat de productiekosten alleen op individuele basis kunnen worden aangetoond, het in bepaalde situaties moeilijk om ze toe te passen en kan het er soms toe leiden dat de ene landbouwer ten opzichte van de andere in een nadelige positie geraakt ten opzichte van zijn afnemers. Zo kan een landbouwer die hogere productiekosten heeft dan een andere, worden benadeeld wanneer hij zijn recht uitoefent op basis van zijn individuele situatie. Hoewel de tekst van het voorgestelde punt "7°" een eerste stap in de goede richting is, willen **de vertegenwoordigers van de landbouwsector** de middelen om de productiekosten aan te tonen dus niet beperken. Daarom vragen ze dat de tekst wordt uitgebreid tot de indicatoren die zullen worden ontwikkeld, zodat deze ook als discussiepunten kunnen dienen.

Daartoe stellen zij de volgende formulering voor: *"De afnemer koopt zijn producten van de landbouwer tegen een prijs die lager ligt dan zijn productiekosten, **desgevallend op basis van een index die het voorwerp uitmaakt van een interprofessioneel akkoord van een erkende of geaccrediteerde brancheorganisatie, zoniet bepaald op individuele basis.**"*

Zij vragen om de tweede zin van de laatste paragraaf van het Verslag aan de Koning waarin punt "7°" wordt toegelicht, als volgt te vervangen: *«Zo zal, zelfs indien gedurende de overeenkomst, de productiekosten naar boven of naar beneden evolueren en de vooraf bepaalde prijs **of prijsformule** door de afnemer voortaan lager liggen dan de nieuwe productiekosten, de leverancier niet kunnen inroepen dat de afnemer zijn producten gekocht heeft aan een prijs die lager is dan zijn nieuwe productiekosten. "*

Ten slotte, als opvolgingsstap bepleiten ze op langere termijn een evaluatie en aanpassing van Art. VI.116 WER om deze bepaling algemeen toepasbaar en controleerbaar te maken, ook in agro-voedingsketen voor primaire producenten met duidelijke afbakening van afwijkingsmogelijkheden.

2.3.2 Punt "8°" - toepassing van de imprevisieeler

Als punt "8°" wordt aangenomen, zal heronderhandeling van het contract in de toekomst mogelijk worden, wanneer is voldaan aan de voorwaarden voor de toepassing van de theorie van onvoorzienbaarheid, zoals uiteengezet in artikel 5.74 van het Burgerlijk Wetboek. Het Verslag aan de Koning preciseert echter dat heronderhandeling niet mag worden geweigerd, maar dat er geen resultaatsverbintenis bestaat, dus dat er niet noodzakelijk een akkoord moet komen over een nieuwe prijs.

De vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand verwelkomen de toevoeging van punt "8°", aangezien de recente Oekraïense crisis heeft geleerd dat een dergelijke bepaling noodzakelijk is. De UTP-wet van 28 november 2021 voorziet echter in een eenzijdige bescherming van de zwakste schakels. Daarom menen zij dat het in strijd zou zijn met de ratio legis om in punt "8°" een wederkerigheid voor de afnemer in te voegen. Met andere woorden, zij aanvaarden de toevoeging maar zonder de invoering van een wederkerigheid en stellen voor om punt 8° als volgt te herformuleren: *« 8° de weigering door de afnemer om het contract opnieuw te onderhandelen wanneer een verandering van omstandigheden zich voordoet, die ontoerekenbaar is aan de leverancier en die onvoorzienbaar was bij het sluiten van het contract, die de uitvoering van het contract buitensporig bezwarend maakt zodat de uitvoering ervan redelijkerwijze niet langer kan worden geëist. »*

De vertegenwoordigers van de voedingssector en de middenstand vragen ook om in het Verslag aan de Koning te preciseren dat zodra een verzoek om heronderhandeling wordt gedaan, het initiatief daartoe moet worden genomen. Dit om te vermijden dat leveranciers maanden moeten wachten op effectieve heronderhandelingen, zoals het geval was tijdens de energiecrisis.

De vertegenwoordigers van de distributie zijn ook voorstander van de toevoeging van punt "8", maar alleen als er een wederkerigheidsclausule wordt ingevoerd voor de afnemer/retailer. Het is voor hen ook van cruciaal belang dat er zowel over prijsstijgingen als over prijsdalingen wordt heronderhandeld in het geval van significante veranderingen in de marktvoorwaarden. Daarom stellen **de vertegenwoordigers van de distributie** voor om de bepaling in twee richtingen te voorzien en dit in het belang van de consument die ook prijsdalingen verwacht als de marktomstandigheden genormaliseerd zijn. Tenslotte benadrukken **de vertegenwoordigers van de distributie** dat het belangrijk is om te vertrekken van stabiele overeenkomsten. Deze bieden aan alle contractpartijen een zekerheid over een financieel-economische toekomst van de handelsrelatie. Het is heel belangrijk dat deze regelgeving niet uitgebreid wordt naar alle leveranciers want als de zekerheid van jaarcontracten wegvalt, zullen partijen op zoek moeten gaan naar andere zekerheden die per definitie zullen leiden tot prijsverhogingen voor de consument.

Kortom, **de vertegenwoordigers van de distributie** zien geen probleem in heronderhandelingen met landbouwers en kmo's in geval van buitensporige wijzigingen van de omstandigheden, maar alleen als dit in beide richtingen mogelijk is. Daarom stellen zij de volgende twee opties voor:

- Behoud van de **wederkerigheid van de bepaling** door de volgende schrapping in het voorgestelde punt 8°: "de weigering [~~door één van de partijen/door de afnemer~~] om het contract opnieuw te onderhandelen wanneer een verandering van omstandigheden zich voordoet, die ontoerekenbaar is aan [~~de partijen bij het contract/de leverancier~~] en die onvoorzienbaar was bij het sluiten van het contract, ...".
- Ofwel de **volledige schrapping** van deze bepaling indien deze niet wederkerig geformuleerd zou worden. Op die manier vallen we terug op de recent toegevoegde bepalingen i.v.m. imprevisie van artikel 5.74 van het Burgerlijk Wetboek. Deze regeling werd pas recent ingevoerd en wij verzoeken dan ook om de huidige regeling eerst een kans te geven en het op zijn werking te evalueren. Na een dergelijke evaluatie kan vervolgens gekeken worden of deze al dan niet dient bijgesteld te worden.

De vertegenwoordigers van de landbouwsector zijn tevreden met de bepaling onder punt “8°”. Zij vragen echter dat de laatste zin van de laatste paragraaf van het Verslag aan de Koning waarin dit punt wordt toegelicht, als volgt wordt vervangen: « Er kan evenwel verduidelijkt worden dat door dit punt is opgenomen in de grijze lijst, hier kan van afgeweken worden op voorwaarde dat er een duidelijke grond en verantwoording is en een geïnformeerde toestemming van de contractpartijen **of er hierover een interprofessioneel akkoord is binnen de voor de sector erkende brancheorganisatie.** »

2.4 Overgangperiode

De vertegenwoordigers van de distributie stellen vast dat in de tekst van het ontwerp van koninklijk besluit geen overgangperiode is voorzien. Ze vragen dan ook dat een **overgangperiode van 18 maanden (met een absoluut minimum van 12 maanden)** - in acht genomen wordt, dit teneinde de partijen toe te laten de nodige contractuele wijzigingen in lopende en nieuwe contracten aan te brengen. Dit is in lijn met de overgangperiode die oorspronkelijk in de UTP wetgeving werd voorzien en houdt rekening met het feit dat dit toch een grote operatie zal inhouden om: 1/ bestaande contracten (ruim 1.000 contracten per retailer, waarvan ook een heel deel jaarcontracten zijn) aan te passen; alsook 2/ mee te nemen in lopende onderhandelingen en naar nieuwe contracten toe.

De vertegenwoordigers van de voedingssector ondersteunen een overgangperiode van 12 maanden voor de lopende contracten. Gezien de urgentie lijkt het ons aangewezen om het KB al 6 maanden na de publicatie in werking te laten treden. Dit geeft de afnemers voldoende tijd om de nodige wijzigingen aan te brengen in de lopende onderhandelingen en nieuwe contracten die worden afgesloten na 1 november 2024.

Indien art. 2. 7° (verkoop onder de productiekost) behouden zou worden moet de inwerkingtreding van dit artikel met 2 jaar worden uitgesteld om de tijd te geven aan de leveranciers om waar nodig brancheorganisaties of interprofessionele akkoorden op te richten, aan de FOD Economie om productiekostindicatoren op sectorniveau uit te werken in samenwerking met de stakeholders en aan de brancheorganisaties deze indicatoren desgevallend in sectorovereenkomsten vast te leggen.

De **vertegenwoordigers van de middenstand** verzetten zich eveneens niet tegen een overgangperiode van 1 jaar voor de lopende contracten, maar de inwerkingtreding zou nagenoeg onmiddellijk moeten zijn. Zo wordt vermeden dat er nog nieuwe contracten worden afgesloten die deze beschermingsmaatregelen niet in acht nemen.